

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Tomáše Langáška, soudce JUDr. Filipa Dienstbiera a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobců: a) N. L. T., b) nezl. V. Q. N., oba zastoupeni JUDr. Marošem Matiaškem, LL. M., advokátem, sídlem Ověnecká 78/33, Praha 7, proti žalované: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie**, sídlem Olšanská 2176/2, Praha 3, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 13. 7. 2020, č. j. CPR-40353-4/ČJ-2019-930310-V223, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 9. 2020, č. j. 4 A 38/2020 - 48,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 9. 2020, č. j. 4 A 38/2020 - 48, a rozhodnutí žalované ze dne 13. 7. 2020, č. j. CPR-40353-4/ČJ-2019-930310-V223, **se ruší a věc se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobcům náhradu nákladů řízení o žalobě a řízení o kasační stížnosti ve výši 35 187 Kč, a to do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobců JUDr. Maroše Matiaška, LL. M, advokáta.
- III. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy rozhodnutím ze dne 24. 9. 2019, č. j. KRPA-22792-27/ČJ-2019-000022, uložilo žalobkyni a) správní vyhoštění dle § 119 odst. 1 písm. b) bod 9 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), a stanovilo dobu zákazu vstupu na území členských států Evropské unie v délce 18 měsíců. Žalobce b) jako nezletilý syn žalobkyně a) měl v řízení postavení účastníka. Odvolání směřující proti tomuto rozhodnutí žalovaná v záhlaví označeným rozhodnutím jako nedůvodné zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

[2] Správní orgány jako důvod uložení správního vyhoštění uvedly maření výkonu správního rozhodnutí a opakované porušení právního předpisu cizincem. Žalobkyně a), která na území České republiky pobývala od roku 2002, odcestovala dne 14. 6. 2011 s manželem a tehdy přibližně jednoročním synem [žalobcem b); všichni vietnamské státní příslušnosti] zpět do země původu. Rozhodnutím Ministerstva vnitra ze dne 26. 10. 2011, č. j. OAM-1193-4/ZR-2011, bylo žalobkyni a) zrušeno povolení k trvalému pobytu. Žalobci a) a b) se následně vrátili do České republiky dne 6. 4. 2016, a sice bez manžela (z důvodů popsaných dále). S žalobkyní a) bylo ihned poté dne 11. 4. 2016 zahájeno správní řízení o uložení správního vyhoštění. Vydané rozhodnutí o správním vyhoštění žalobkyně a) ze dne 30. 1. 2017, č. j. KRPA-138008-37/ČJ-2016-000022, bylo následně žalovanou zrušeno a vráceno zpět z důvodu shledaného nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života. Prvostupňový správní orgán poté věc „překvalifikoval“ a vydal dne 30. 5. 2017 pod č. j. KRPA-138008-48/ČJ-2016-000022 rozhodnutí o povinnosti žalobkyně a) opustit území České republiky podle § 50a odst. 3 písm. c) zákona o pobytu cizinců. Následně bylo prvostupňové rozhodnutí několikrát žalovanou zrušeno pro vady a řízení bylo ukončeno rozhodnutím o povinnosti opustit území ze dne 18. 6. 2018 [dle § 50a odst. 3 písm. c) zákona o pobytu cizinců, ve znění do 30. 7. 2019]. Proti tomuto rozhodnutí již žalobkyně a) neuspěla s odvoláním ani s podanou žalobou, kterou Městský soud v Praze v řízení vedeném pod sp. zn. 2 A 8/2019 jako nedůvodnou zamítl (rozsudek nebyl napaden kasační stížností). Lhůta pro opuštění území České republiky žalobkyni a) uplynula dne 10. 9. 2018. Po dostavení se na policejní služebnu v lednu roku 2019 bylo s žalobkyní a) zahájeno v pořadí druhé řízení o uložení správního vyhoštění. Z odůvodnění správních rozhodnutí vydaných v tomto řízení vyplynulo, že důvodem pro uložení správního vyhoštění bylo maření výkonu správního rozhodnutí a neopuštění území ve stanovené lhůtě; a dále opakované porušení právního předpisu, konkrétně porušení povinnosti pobývat na území České republiky jen s platným oprávněním k pobytu [§ 103 písm. n) zákona o pobytu cizinců].

[3] Při výsledku provedeném prvostupňovým správním orgánem (viz protokol ze dne 14. 1. 2019, č. j. KRPA-22792-13/ČJ-2019-000022) odmítala žalobkyně a) vypovídat. Sdělila pouze, že zde pobývá se synem, který má na území České republiky povolen trvalý pobyt, a že se do Vietnamu nemůže vrátit, protože by ji manžel zbil. Obávala se rovněž únosu syna a dále uvedla, že by případné vyhoštění pokládala za nepřiměřený zásah do jejich rodinného života. Prvostupňový správní orgán označil obavy z manžela za „dlouhotrvající neshody“, které však vznikají na straně soukromé osoby (nikoli na straně státu původu), a proto je žalobkyně může řešit v domovské zemi. Dle názoru prvostupňového správního orgánu nevyplývaly v průběhu řízení žádné skutečnosti, které by žalobcům bránily v

pokračování

návratu do země původu a k realizaci jejich rodinného života ve Vietnamu. V odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí žalobkyně a) namítala nedostatečně zjištěný skutkový stav věci a nesprávné posouzení otázky možného zásahu vydaného rozhodnutí do rodinného života žalobců, kteří ve Vietnamu nemají žádné zázemí. Zopakovala rovněž obavy z manžela. Žalovaná v odůvodnění rozhodnutí o odvolání konstatovala, že je věcí cizince, kterému hrozí správní vyhoštění, aby tvrdil skutečnosti svědčící v jeho prospěch a nabídl k těmto tvrzením důkazy. Měla za to, že žalobci pobývali ve Vietnamu po dobu 5 let (což je doba mnohonásobně delší než doba 18 měsíců, po kterou jim byl zakázán vstup na území) a budovali tam rodinný život. Ve vztahu k České republice tak nemají vybudovány takové vazby, aby jejich vycestování bylo shledáno nepřiměřeným.

[4] Žalobci napadli rozhodnutí žalované žalobou, kterou Městský soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. K námitce nepřiměřeného zásahu do rodinného života žalobců, kteří mají veškerý soukromý a rodinný život na území České republiky [žalobce b) zde navštěvuje základní školu a má zde přátele a širší rodinu] městský soud uvedl, že správní orgány se kritérii přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života zabývaly, přičemž shledaly, že převládají okolnosti v neprospěch žalobkyně a). K integraci žalobce b) městský soud uvedl, že žalobci pobývali v letech 2011 až 2016 ve Vietnamu, takže žalobce b) je jistě integrován i tam. Dle městského soudu byl nejlepší zájem dítěte vzat v potaz. Doba 18 měsíců, po kterou je žalobcům zakázán vstup na území České republiky, není dobou natolik dlouhou (ve srovnání s předchozím pobytem žalobců ve Vietnamu v délce 5 let). K tvrzení o týrání manželem, které žalobkyně b) blíže rozvedla až v žalobě a v replice v reakci na vyjádření žalované, městský soud odkázal na možnost řešit uvedený problém se státními orgány v domovském státě. Dále konstatoval, že není povinností žalobkyně a) sdílet domácnost s manželem, může vyhledat jiné místo pobytu ve Vietnamu.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[5] Žalobci (dále též „stěžovatelé“) podali proti v záhlaví označenému rozsudku městského soudu kasační stížnost, v níž nejprve přestřeli skutkový stav věci, včetně vyličení okolností týkajících se domácího násilí páchaného manželem na žalobkyni a) po jejich návratu do Vietnamu v roce 2011. Stěžovatelka namítala nedostatečně zjištěný skutkový stav věci ze strany správních orgánů i městského soudu, neboť navzdory indicií o domácím násilí, která vyplynula z jejího výsledku, nebylo zranitelné postavení obou stěžovatelů v řízení nijak reflektováno a stěžovatelce a) nebyla poskytnuta patřičná podpora a asistence tak, aby při výsledku nabyla dostatečnou důvěru a osmělila se sdílet podrobnosti o citlivé a traumatické zkušenosti, jíž byla ze strany manžela v zemi původu vystavena. Namísto toho, aby správní orgán zjišťoval bližší okolnosti, bagatelizoval páchané násilí na „rodinné problémy“. Stěžovatelé rovněž (stejně jako v řízení před městským soudem) poukázali na konkrétní zprávy nevládních organizací o obětech domácího násilí, kterým není ze strany domovského státu poskytována dostatečná ochrana. Na tuto kasační námitku stěžovatelé navázali poukazem na nepřiměřenost uloženého správního vyhoštění do jejich rodinného života a nezohlednění nejlepšího zájmu dítěte [stěžovatele b)]. Společenská škodlivost jednání stěžovatelky a), pro které byla vyhoštěna, je dle stěžovatelů nižší intenzity. Nelze odhlížet od skutečnosti, stěžovatelka a) pobývala v České republice před návratem do Vietnamu po dobu 10 let, nyní zde oba

stěžovatelé pobývají již 4 roky. Stěžovatel b) žije v České republice od svých 6 let, navštěvuje zde základní školu, hovoří plynule česky, má zde kamarády. Již městskému soudu stěžovatelé předložili vyjádření školy a vysvědčení stěžovatele b), z nichž vyplývá jeho dobré zapojení do kolektivu a výborné (či velmi dobré) hodnocení prospěchu i chování. Stěžovatelé dále uvedli, že mají v České republice širší rodinu (stěžovatelčiny bratrance a sestřenice). V zemi původu naopak nebudou mít žádné zázemí a návrat je pro ně navíc spojen s traumatem domácího násilí, jemuž byli vystaveni. Argumentace městského soudu, že stěžovatel b) je jistě dostatečně integrován i ve Vietnamu, nemá dle stěžovatelů oporu ve správním spisu. Jádrem rodiny je nefunkční, násilné chování otce v minulosti způsobilo zdravotní potíže spočívající v úzkostných stavech a depresích stěžovatele b), který nadto pobývá na území České republiky v období po nástupu na základní školu, které je z hlediska jeho vývoje významné. Stěžovatelé rovněž správním orgánům i městskému soudu vytykají, že nevzaly v potaz stěžovatelovu sociální integraci, jeho křehké duševní zdraví způsobené předchozím traumatem z domácího násilí, jakož i další emocionální rozvoj. Stejně jako v řízení před městským soudem stěžovatelé předložili protokol ze dne 1. 6. 2017 o svědecké výpovědi stěžovatelky a), kterou učinila v řízení o zrušení trvalého pobytu stěžovatele b) vedeném Ministerstvem vnitra, v němž je zachyceno líčení domácího násilí ze strany manžela stěžovatelky a), dopady této zkušenosti na psychiku stěžovatele b) a je z něj patrné emoční rozrušení stěžovatelky.

[6] Žalovaná práva vyjádřit se k věci samé nevyužila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že je důvodná.

[8] V projednávané věci není mezi účastníky řízení veden spor o to, že byly naplněny zákonem stanovené důvody pro uložení správního vyhoštění dle § 119 odst. 1 písm. b) bod 9 zákona o pobytu cizinců. Sporná je mezi nimi otázka, zda správní orgány dostatečně zjistily skutkový stav věci v souvislosti s povinností posoudit přiměřenost zásahu vydaného správního rozhodnutí a jeho následků do soukromého a rodinného života stěžovatelů; a zda přiměřenost tohoto zásahu byla dostatečně odůvodněna.

[9] Podle § 119a odst. 2 zákona o pobytu cizinců platí, že *rozhodnutí o správním vyhoštění podle § 119 nelze vydat, jestliže jeho důsledkem by byl nepřiměřený zásah do soukromého nebo rodinného života cizince.*

[10] Podle § 174a odst. 1 zákona o pobytu cizinců *při posuzování přiměřenosti dopadů rozhodnutí podle tohoto zákona správní orgán zohlední zejména závažnost nebo druh protiprávního jednání cizince, délku pobytu cizince na území, jeho věk, zdravotní stav, povahu a pevnost rodinných vztahů, ekonomické poměry, společenské a kulturní vazby navázané na území a intenzitu vazeb ke státu, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ke státu jeho posledního trvalého bydliště. Účastník řízení je povinen v rámci řízení poskytnout ministerstvu veškeré relevantní informace potřebné k posouzení přiměřenosti vydaného rozhodnutí.*

[11] Při posuzování přiměřenosti zásahu uloženého správního vyhoštění do soukromého a rodinného života cizince (§ 119a odst. 2 zákona o pobytu cizinců) musejí správní orgány

pokračování

poměřovat kritéria stanovená v § 174a odst. 1 zákona o pobytu cizinců, a to rovněž s přihlédnutím ke kritériím vyplývajícím z judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) vztahující se k čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Tato judikatura zohledňuje zejména: (1) rozsah, v jakém by byl rodinný nebo soukromý život narušen, (2) délku pobytu cizince ve smluvním státě, který hodlá cizince vyhostit, (3) rozsah sociálních a kulturních vazeb na tento stát, (4) existenci nepřekonatelné překážky k rodinnému či soukromému životu v zemi původu, např. nemožnost rodinného příslušníka následovat cizince do země jeho původu, (5) „imigrační historii“ cizince, tedy porušení pravidel cizineckého práva v minulosti, (6) povahu a závažnost porušení veřejného pořádku či trestného činu spáchaného cizincem (rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 18. 10. 2006, stížnost č. 46410/99, *Üner proti Nizozemsku*, body 57-58, rozsudek ESLP ze dne 31. 1. 2006, stížnost č. 50435/99, *Rodrigues da Silva a Hoogkamer proti Nizozemsku*, bod 39, rozsudek ESLP ze dne 28. 6. 2011, stížnost č. 55597/09, *Nunez proti Norsku*, bod 70).

[12] Dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte *zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány*. Toto hledisko nejlepšího zájmu dítěte přenáší ESLP také do oblasti posuzování zásahu smluvních stran Úmluvy do rodinného života cizinců ve smyslu čl. 8 Úmluvy, jež se dotýkají (především nezletilých) dětí, a přisuzuje mu v recentní judikatuře zásadní význam. Nikoli však v tom smyslu, že by muselo vždy a za všech okolností převládnout nad konkurujícím veřejným zájmem, ale především z hlediska procesního, kdy ESLP posuzuje, zda příslušné správní orgány a soudy skutečně věnovaly dostatečnou pozornost hledání spravedlivé rovnováhy mezi nejlepším zájmem dítěte (který jsou také povinny v konkrétní věci definovat) a případným konkurujícím veřejným zájmem; a zda tuto úvahu ve vydaných rozhodnutích dostatečně a přezkoumatelně vyjádřily. Při poměřování dopadů správních rozhodnutí do soukromého a rodinného života cizince (§ 174a zákona o pobytu cizinců) „je třeba v případě, že se toto rozhodnutí dotýká nezletilých dětí, v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva k výkladu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod zohledňovat nejlepší zájem dítěte, a tedy se pečlivě zabývat situací těchto nezletilých dětí, brát v úvahu jejich věk, konkrétní okolnosti jejich pobytu v České republice i v zemi původu, jakož i míru závislosti na péči daného cizince. Nejlepší zájem dítěte neznamená, že je třeba přijmout všechny děti, kterým by se v České republice žilo lépe, nicméně je třeba jej považovat za středobod úvah a přiznat tomuto zájmu rozhodující význam“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2020, č. j. 5 Azs 404/2019 - 28, a v něm odkazovaná judikatura ESLP).

[13] V tomto kontextu tedy bylo třeba hodnotit i přiměřenost vydaného rozhodnutí žalované (a rozhodnutí prvostupňového) ve vztahu k zájmům stěžovatele b), nezletilého syna stěžovatelky a). Avšak právě hledisko nejlepšího zájmu dítěte nebylo dle názoru Nejvyššího správního soudu v nyní souzené věci dostatečně zváženo a poměřeno s protichůdným zájmem státu na vyhoštění stěžovatelky a) výhradně z důvodu jejího pobytu na území bez oprávnění a nerespektování rozhodnutí o povinnosti opustit území (pozn.: rozhodnutí o správním vyhoštění není odůvodněno páčáním trestné činnosti stěžovatelkou či jiným závažným narušením veřejného pořádku).

[14] Prvostupňový správní orgán sice vzal za prokázanou rodinnou vazbu stěžovatelky a) k nezletilému stěžovateli b), žijícímu s ní na území České republiky, nicméně spokojil

se s konstatováním, že nebyly prokázány okolnosti, které by bránily návratu stěžovatelů do země původu a realizaci jejich rodinného života tam či kdekoli jinde, kde jim bude povolen pobyt. Žalovaná následně v odůvodnění rozhodnutí pouze obecně uvedla, že stěžovatelé dříve pobývali ve Vietnamu po dobu 5 let a k České republice nemají vybudovány takové vazby, aby jejich vycestování mohlo být shledáno nepřiměřeným. Správní orgány se však nezabývaly skutečností, že pobyt stěžovatele b) ve Vietnamu v délce 5 let odpovídal jeho ranému dětství (předškolnímu věku), kdy je dítě více vázáno na nejbližší rodinu, zatímco následný pobyt v České republice v délce 4 let již odpovídal jeho školnímu věku, kdy se dítě poprvé socializuje a kdy stěžovatel b) započal (a po celou dobu řádně realizoval) povinnou školní docházku v českém jazyce a vytvořil si v České republice první společenské vazby (učitelé a kamarádi). Úvahy o míře integrace nezletilého stěžovatele b) v České republice a zhodnocení dopadů jeho případného přesídlení do Vietnamu z hlediska jeho nejlepšího zájmu v rozhodnutích absentuje zcela. Stranou posouzení zůstala také otázka úrovně jazykové znalosti vietnamštiny stěžovatele b) (slovy i písmem), jakož i míra obtíží, kterým by čelil v situaci, kdy by měl polovinu povinné školní docházky dokončit v jazykově a kulturně odlišném prostředí.

[15] Městský soud pak v napadeném rozsudku k integraci stěžovatele b) v České republice pouze stručně uvedl, že stěžovatelé pobývali v letech 2011 až 2016 ve Vietnamu, takže stěžovatel b) je jistě integrován i tam. Nejvyšší správní soud se v této souvislosti ztotožňuje s námitkou stěžovatelů, že pro tvrzenou integraci stěžovatele b) ve Vietnamu neposkytuje správní ani soudní spis žádnou oporu. Naopak, uvedla-li stěžovatelka již v řízení před správními orgány, že se v případě návratu obává násilí páchaného ze strany manžela; a následně i v řízení před městským soudem tvrdila, že v minulosti byla vystavena dlouhodobému domácímu násilí, je zřejmé, že stěžovatelé by museli rodinný život ve Vietnamu realizovat jinde a jiným způsobem než v letech 2011 až 2016. S ohledem na výše uvedené lze tak jen stěží uvažovat o možné tamní integraci stěžovatele b) v minulosti a navázání na někdejší rodinný život ve Vietnamu.

[16] Pokud navíc v průběhu pobytu stěžovatelů v zemi původu (v letech 2011 až 2016) skutečně docházelo k domácímu násilí na stěžovatelce a), kterému byl stěžovatel b) vystaven nepřímo, nebo bylo dokonce pácháno i přímo na něm, měla by rovněž tato skutečnost zásadní význam při zohledňování nejlepšího zájmu dítěte. Vyvázání v minulosti traumatizovaného malého dítěte z nynějšího stabilního prostředí, na které je zvyklé a v němž se cítí bezpečně, nepochybně představuje závažný zásah do jeho zájmů, který je nutno zohlednit.

[17] Správní orgány i městský soud vycházely z toho, že doba 18 měsíců, po kterou byl stěžovatelům zakázán vstup na území České republiky, není tak dlouhá ve srovnání s předchozím pobytem žalobců ve Vietnamu v délce 5 let. Nejvyšší správní soud však v této souvislosti předně poukazuje na skutečnost, že nelze spolehlivě předvídat, zda by se stěžovatelům - s ohledem na jejich omezené možnosti dané zákonem o pobytu cizinců - následně podařilo získat pobytové oprávnění pro návrat do České republiky. Především je však nutno tento argument hodnotit jako nepodstatný z hlediska posuzování nejlepšího zájmu dítěte, pro který je rozhodující aktuální zásah v podobě vytržení z přirozeného prostředí, na které je dítě zvyklé. Přerušování školní docházky na uvedenou dobu nutně povede i k narušení navázaných sociálních kontaktů stěžovatele b) se spolužáky, učiteli,

pokračování

kamarády, aj., a v tomto ohledu se tedy doba 18 měsíců (jednoho a půl roku) již nemusí jevit jako zanedbatelná a krátká.

[18] Městský soud a správní orgány obou stupňů dospěly v předchozím řízení k témuž závěru, že zájem na vyhoštění stěžovatelky a) v daném případě převažuje nad ochranou soukromého a rodinného života stěžovatelů, aniž by však - ve světle shora citované judikatury ESLP - skutečně učinily středobodem úvah zájem nezletilého stěžovatele b), přiznaly tomuto zájmu relevantní význam a ve světle těchto podmínek usilovaly o nalezení spravedlivé rovnováhy mezi vzájemně protichůdnými zájmy. Vydaná rozhodnutí městského soudu i správních orgánů je proto nutno hodnotit jako nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů [ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) a § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.)]. V souzené věci bylo třeba pečlivě definovat nejlepší zájem nezletilého stěžovatele b), včetně toho, do jaké míry by byl narušen vyhoštěním stěžovatelky a), kterou by stěžovatel b) musel následovat do země původu; a poměřovat takovou újmu s veřejným zájmem na vyhoštění stěžovatelky a) vzhledem k důvodům, pro něž má být vyhoštěna.

[19] Nejvyšší správní soud zároveň nepřehlédl, že stěžovatelka a) odmítala v průběhu řízení před správním orgánem vypovídat a podrobnější tvrzení o domácím násilí přednesla až v řízení před městským soudem. Potvrzení výskytu domácího násilí nicméně v daném případě sehrává důležitou roli při zohledňování nejlepšího zájmu dítěte - stěžovatele b), který měl být psychickému a fyzickému násilí otce na stěžovatelce a) dlouhodobě přítomen (a patrně i sám vystaven) a následkem toho traumatizován.

[20] Podle § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, platí, že *nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 téhož zákona.* Podle § 50 odst. 3 správního řádu je správní orgán *povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu. V řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, je správní orgán povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena.* Je tedy zřejmé, že v případě, kdy správní orgán ukládá povinnost, je vedle náležitého zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, povinen zjišťovat i skutečnosti ve prospěch účastníka řízení, byť samozřejmě platí, že jejich rozsah vždy odpovídá míře informací, které účastník řízení k věci sdělí a které mohou být vodítkem pro další zjišťování správního orgánu.

[21] Stěžovatelka a) nicméně při výslechu před správním orgánem (viz protokol ze dne 14. 1. 2019, č. j. KRPA-22792-13/ČJ-2019-000022) obavy z násilí ze strany manžela (byť v obecné rovině) formulovala, neboť k dotazu na další skutečnosti, které by mohly mít vliv na rozhodování správního orgánu, výslovně uvedla: „*Chci zde zůstat se synem. Nemohu se vrátit do Vietnamu, protože by mě můj manžel zbil. Bojím se, že by můj manžel unesl mého syna.*“ Indicii o možném domácím násilí však správní orgán nevěnoval pozornost, blíže ji „nerozpracoval“ a omezil se toliko na konstatování o dlouhotrvajících manželských neshodách, které městský soud doplnil závěrem, že se má stěžovatelka s žádostí o ochranu obrátit na příslušné orgány v zemi původu. Stranou zájmu zůstala i okolnost, že se matka s nezletilým dítětem po dlouhodobém pobytu ve Vietnamu bez manžela vydala zpět na cestu do České republiky, včetně motivace a pohnutek tohoto jednání. Nejvyšší správní soud tak souhlasí se stěžovatelčinými námitkami, že v řízení

nebylo nijak reflektováno její potenciální zranitelné postavení z titulu oběti domácího násilí a nebyla jí v tomto ohledu při výslechu poskytnuta patřičná asistence a podpora. Výslech stěžovatelky a) vedl policista (muž), právní pomoc jí při výslechu poskytoval advokátní koncipient (muž). Správní orgán se nepokusil při stěžovatelčině výslechu získat k domácímu násilí bližší informace a poznatky, ať už formou vhodně zvolených otázek, či navozením prostředí, v němž by se stěžovatelka a) cítila bezpečně a ztratila by zábrany na toto téma vypovídat. Pravděpodobnost, že je stěžovatelčino tvrzení o domácím násilí, jemuž měla být vystavena ze strany manžela a jehož dopady se měly negativně projevit na psychice stěžovatele b), věrohodné a pravdivé, dokládá také protokol ze dne 1. 6. 2017, č. j. OAM-911-10/ZR-2017, zachycující její svědeckou výpověď v řízení o zrušení trvalého pobytu stěžovatele b) vedeném Ministerstvem vnitra. Ačkoli jej správní orgány neměly při rozhodování o správním vyhoštění k dispozici, neboť jej stěžovatelka a) předložila až v soudním řízení, městský soud jej při rozhodování nezohlednil.

[22] Nejvyšší správní soud proto vzhledem k mimořádným skutkovým okolnostem tohoto projednávaného případu, kterým nebyla v předchozím řízení věnována náležitá pozornost, považuje zjištěný skutkový stav věci s ohledem na § 50 odst. 3 správního řádu za nedostatečný, což je důvodem nejen pro zrušení napadeného rozsudku městského soudu [ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], ale též důvodem pro zrušení žalobou napadeného rozhodnutí žalované [ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Zároveň napadený rozsudek městského soudu, stejně jako rozhodnutí žalované, Nejvyšší správní soud shledal nepřezkoumatelnými v části, v níž vyhodnocují dopady uloženého správního vyhoštění do rodinného života stěžovatelů, a to z hlediska (ne)zohlednění nejlepšího zájmu nezletilého stěžovatele b). Městský soud se zároveň dopustil pochybení, pokud nepřistoupil ke zrušení rozhodnutí žalované pro vadu řízení spočívající v nedostatečně zjištěném skutkovém stavu věci, neboť se blíže nezabýval ani tvrzeným potenciálním domácím násilím, jehož se měl v minulosti na stěžovatelce a) dopouštět její manžel.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] S ohledem na výše uvedené tak Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. napadený rozsudek městského soudu zrušil. Věc však nevrátil městskému soudu k dalšímu řízení, neboť podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. přistoupil ke zrušení rozhodnutí žalované. Věc tedy vrátil k dalšímu řízení žalované, neboť městský soud by s ohledem na výše uvedené závěry neměl jinou možnost, než tak sám učinit. V dalším řízení bude žalovaná podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázána právním názorem vysloveným v tomto rozsudku. Správní orgány v dalším řízení vytvoří stěžovatelce a) bezpečné prostředí k vyličení tvrzeného domácího násilí a doložení důkazů k prokázání pravdivosti těchto tvrzení. Zjištěné skutečnosti poté společně s dalšími okolnostmi promítnou do úvah o nejlepším zájmu nezletilého stěžovatele b), přičemž vyjdou jednak z úvah vyslovených v tomto rozsudku, jednak zohlední vyjádření školy k dítěti, vysvědčení a další listiny, provedené k důkazu při jednání městského soudu, případně jiné důkazy, které stěžovatelé v dalším řízení předloží (např. zprávy o ochraně před domácím násilím v zemi původu). V případě, že by správní orgány vyhodnotily uložené správní vyhoštění stěžovatelky a) jako nepřiměřené, neopomenou provést zhodnocení přiměřenosti zásahu do rodinného života stěžovatelů a zohlednit nejlepší zájem dítěte rovněž při úvahách o možnosti vydat rozhodnutí o povinnosti opustit území dle 50a odst.

pokračování

2 písm. b) zákona o pobytu cizinců (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2017, č. j. 7 Azs 24/2017 - 29, č. 3574/2017 Sb. NSS, body 22 až 27).

[24] Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného (zde žalované), o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (zde městským) soudem. Podle § 60 odst. 1 s. ř. s., aplikovaného na základě § 120 s. ř. s., mají úspěšní stěžovatelé právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.

[25] Stěžovatelé byli v řízení před městským soudem a v řízení před Nejvyšším správním soudem zastoupeni advokátem. V řízení před městským soudem zástupce učinil dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“) čtyři úkony právní služby, a to převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby, sepsání podrobné repliky a účast na jednání soudu (§ 11 odst. 1 písm. a), d) a g) advokátního tarifu]. V řízení před Nejvyšším správním soudem zástupce stěžovatelů učinil jeden úkon právní služby, za který náleží odměna v plné výši, a to sepsání kasační stížnosti (§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]; a dále jeden úkon právní služby, za který mu náleží odměna v poloviční výši, a to sepsání návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti (§ 11 odst. 2 písm. a) advokátního tarifu *per analogiam*). Celkem tedy zástupce stěžovatelů učinil 5 úkonů právní služby s nárokem na odměnu v plné výši 4 960 Kč (§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 a § 12 odst. 4 advokátního tarifu] a jeden úkon právní služby s nárokem na odměnu v poloviční výši 2 480 Kč. Podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu je třeba k odměně za každý úkon připočítat 300 Kč jako náhradu hotových výdajů. Protože zástupce stěžovatelů je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna o částku odpovídající této dani. Celková náhrada nákladů řízení, čítající odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů tedy činí 35 187 Kč (včetně daně z přidané hodnoty). K jejímu uhrazení byla žalované stanovena přiměřená lhůta jednoho měsíce.

[26] Žalovaná neměla ve věci samé úspěch, a proto nemá dle § 60 odst. 1 s. ř. s. (ve spojení s § 120 s. ř. s.) právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. února 2021

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu